

o svojih stanovskih težnjah! Izkoristimo si to priložnost ter svetu pokažimo, da slovenski učitelj „gre na dan.“ Snidimo se v mnogobrojnem številu, tovariši bratje! od zelenih planin lepe Štajerske, od sivih gor starega Gorotana in od sinjih valov jadranskega morja, da si podamo z brati Kranjci k vzajemnemu delovanju in v znamenje solidarnosti naše v beli Ljubljani bratovske roke. Združeni hočemo povzdigniti tam svoj glas v prospeh našega šolstva in za svoj stanovski interes! Torej, kdor more, naj pride, da svetu pokažemo, kako težko smo pričakovali naše „Zaveze“. Naveselo svidenje v beli Ljubljani!

Osnovni odbor.

Domača vzgoja.

Piše **Jakob Dimnik.**

(Dalje.)

Zeló, zeló nevarno je pa, če se otrokom daje preveč igrač. Če ima otrok dovolj razmetanih, — sevéda razbitih igrač, izgubi veselje do njih, in vsake reči se takoj naveliča.

Zato priporočamo:

1. prav malo igrač;
2. trpežne igrače in
3. take igrače, koje otrok lahko razdira in zopet sestavlja.

To je pravo načelo. Kdor želi, da se bodo dolgočasili otroci njegovi, naj jim le dá prav mnogo igrač; kolikokrat pač se dolgočasijo otroci bogatih starišev, krog njih pa leži polno igrač. Od kod to? Prav veselo začénjajo se igrati, pa primejo zdaj to, zdaj zopet drugo stvar v roko in naposled se vsega naveličajo. Igrače, s kojimi so se igrali, leže razmetane po sobi; nazadnje sami ne vedó, s čim so se užé igrali in postane jim dolgčas.

Je pa še tudi neki drugi vzrok, zaradi česar se otroci naveličajo preveč igrač.

Od otrok moramo vedno zahtevati, da imajo vse igrače v lepem redu. To jim pa postane silno težavno, če imajo cel kup igrač pred sabo, kajti, če se otrok ene igrače naveliča, mora jo poprej na svoj prostor spraviti, predno dobí drugo v roko.

Zvečer, predno gredo otroci k počitku, morajo poprej vse igrače spraviti na odločen prostor. To moramo zahtevati od njih, kajti tù ne gré le za mali nered, kojega z igračami napravijo, ampak zato, da se priučé lepega reda ter da spoznajo, da morajo vsako stvar v lepem redu imeti.

Če je šel otrok zvečer, znabiti v odsotnosti starišev, poprej v posteljo, predno je svoje igrače spravil na odločen prostor, moramo z lepo, nekako tako-le svojo nevoljo pokazati:

„Poglej, tvoja žoga leži še pod posteljo, vsa se bode pomazala po noči“; ali pa: „Tvoj konjiček stoji prav pred durmi; če kdo v sobo pride, bode padel in si zlomil nogo“.

Če otrok na take opazke nemiren postane, moramo tako-le nadaljevati:

„Daj mi roko pa vstani in spravi vse igrače lepo na odločen prostor, bodeš videl, kako bodeš potem sladko zaspal!“

In otrok na ta način spozná, da je red potreben tudi pri igračah; če jih ima pa preveč, mu je nemogoče, da bi imel vse v redu.

Res je sicer, da mnogi stariši svojim otrokom prav malo igrač pripravljajo, prinese jih pa stara mati, ali strije, ali teta i. t. d. posebno o božiči ali veliki noči, tako, da otrok prav res ne vé, kam z njimi. Kaj naj pa storé stariši v takih slučajih? Ali naj igrače odklonijo? Ne, tega ni treba, ampak otroku naj dajo prav malo igrač, druge naj pa spravijo; tudi jih lahko podarijo otrokom ubožnejših starišev, koji jih gotovo z največjim veseljem in hvaležno vzprejmo.

Prav izvrstno vzgojevalno sredstvo so knjige s podobami.

Glavni namen teh knjig je, da se v otrocih vzbuja čut do lepega.

Sevéda, vsake podobe tudi niso za otroke. Podob s popačenimi obrazi i. t. d. ne smemo dajati otrokom.

So pa še druge vrste knjig s podobami, ki hočejo biti humoristične, v resnici napravljajo pa otrokom le strah in grozo. Tù n. pr. striže suh in strašen krojač dečku prste, ker jih stavi vedno v usta, tam zopet maši črn dimnikar neubogljivega dečka v vrečo ali koš i. t. d. Takih podob ne smemo otrokom dajati; če otrok vse to verjame, se zelo prestraši in kakor užé od prej vemo, strah otrokom zelo škoduje.

Dostikrat se pa pripetí, da otrok vsega ne verjame, kar vidi; to ima zopet slabe nasledke, ker otrok potem mnogokrat tudi resnice neče verjeti.

Knjige, ki jih dajemo majhnim in tudi večjim otrokom v roke, morajo biti za nje prava veljava, ker tudi knjige so učitelji in vzgojitelji otrokom.

Zopet druga napaka, kojo lahko večkrat zapazimo pri knjigah s podobami je pa ta, da nekateri stariši svojim dvanajstletnim otrokom dajó take podobe, ki so za šestletne pripravne — ali pa tudi narobe. Nasledek temu je, da otrok prav naglo in površno pregleda podobe, zraven pa posamezne liste umaže in raztrga in naposled iz dolzega časa knjige v kot zarine.

Torej le dobre, pravne, v resnici koristne knjige dajajmo otrokom v roke, če so tudi nekoliko dražje, saj so vsejedno vredne.

Sama knjiga s podobami pa otrokom ne zadostuje; pridružiti se mora tudi oživljajoča beseda; vsaka podoba mora imeti svojo zgodbo; vsako najmanjšo potezo na podobi moramo otrokom natančno razložiti; le na ta način dosežejo take knjige svoj namen.

Stariši se morajo zelo potruditi, da prvo dete popolnoma pravilno vzgojujejo; na ta način imeli bodo potem pri drugem otroku mnogo manj truda, ker postane starejši otrok v vzgled mlajšemu. Kakor si užé odrasli človek prav rad tistega v vzgled vzame, ki je le malo, znabiti za jedno samo stopinjo višji od njega, tako ravnajo se tudi otroci. Vojak pazi bolj na korporala, kakor pa na častnika, in nižji hlapec bolj na prvega hlapca, kakor pa na gospodarja.

Srečni stariši, ki prvega otroka nimajo za posebnega ljubčka ter ga koj s početka prično resno vzgojevati!

Blagor starišem, ki imajo toliko takta in poguma, da prvega otroka brez pomisleka in odlašanja za vsak prestopok kaznujejo!

Vedno bodemo pravo pogodili, če z otrokom popolnoma naravno ravnamo. Otrok je posamezno bitje. Kakor v naravi ni list listu podoben, in kakor ima tudi vsak človek svoje navade, tako je tudi z otroci. Na tega vpliva to, na onega zopet kaj drugega; ta zapopade lahko in hitro, drugi pa težko in počasi; ta ima dobre zmožnosti, drugi zopet slabe, ali ta ima zdravo, drugi zopet bolno telo i. t. d. Ker so otroci tako različni, zato moramo pri vzgoji tudi z vsakim drugače ravnati in ravno to, z ozirom na individualiteto otrok, je najtežji oddelek v vzgoji.

Premnogi stariši, posebno matere, dovolijo otrokom dveh do treh let vse, kar le želijo; v vsako zahtevanje jim privolijo, pri mizi odločijo jim prvi prostor, od vsake jedi dobodó zopet prvi — ne pomislijo pa, da s takim ravnanjem redijo v otrocih domišljavost, napuh in sebičnost ter jih tako pokvarijo za vse življenje. Skoraj neverjetno je, pa žalibog, vendar res, da takó slabo vzgojeni otroci začnó čestokrat, če se jim ne zgodi vse po volji, na vse grlo vpiti, se tresejo same nevolje in jeze, zmerjajo svojo mater z grdimi psovkami in čestokrat se tudi zgodi, da proti svojim roditeljem, do kojih bi mogli imeti največjo ljubezen in spoštovanje, vzdignejo roko ter jih tepejo. In prva vzgojiteljica

takega otroka, mati! se smehljá k vsemu temu ter opravičuje svojega poredneža z besedami: „Saj je še otrok, saj ne dela iz hudobije i. t. d.“

O, obžalovanja vredni, zaslepljeni stariši! O, ubogi, nesrečni otroci!

V takih slučajih obračamo se do vas, očetje, da vi poprimete vmes ter koj s početka, jedenkrat za vselej, uničite take žalostne dogodke v vzgoji, ravnaje se po pregovoru, ki pravi: „Mladost potrebuje moške vzgoje“. Razumen oče se mora v takih slučajih svoji ženi po robu postaviti, tudi če trpi radi tega za nekoliko časa domači mir.

Mlado drevesce ne postane nikdar ravno in močno drevo, če je vrtnik pustí, da raste, kakor samo hoče. Drevesce se mora zgodaj požlatniti in upogibati, če prav včasih nekoliko počí.

Telesno pokornjenje je zelo potrebno, posebno v prvi mladosti; sevéda po živinski pretepati ne smemo svojih otrok. Če je otrok trmoglav, ni treba prav nič palice varovati, le dobro ga našvrkajmo, da čuti svojo napako. Nekateri stariši pa svoje otroke prepogosto a le neresno tepó; to več škoduje, kakor koristi, ker se otroci na lahke udarce prav kmalu navadijo; bolje je torej bolj po redkoma, pa takrat zdatno.

Otroškim razudnostim moramo precej v začetku nasprotovati, ker pozneje bomo jih težko odpravili. Navadno se otroci materine palice prav malo ali pa nič ne bojé, ker matere navadno nimajo toliko poguma, da bi dobro našvrkale malega nagajivčeka. Torej koj pri prvem prestopku treba je palico resno rabiti. Kdor pa danes svojega otroka le toliko udari, da komaj čuti, v drugič znabiti ravno tako in le redkokedaj resno, tak otrok se palice popolnoma privadi, in nazadnje mu nobena kazen ne koristi.

Starišem, ki svojega otroka koj pri prvem prestopku tako dobro kaznujejo, da si otrok to kazen na veke zapomni, smemo le čestitati, ker prava, ojstra kazen vedno svari otroka pred nadaljnimi prestopki. Obžalovanja vredni so pa stariši, ki svojih otrok nikdar ne kaznujejo ter jim življenje, kolikor le mogoče, sladko napravljajo; taki stariši si ne pridobé nikdar ljubezni svojih otrok.

Izkušnja uči: „Kolikor večkrat stariši v želje svojih otrok privolijo, kolikor bolj jim prizanašajo, toliko manj spoštujejo taki mehkužneži svoje stariše, toliko manj trpežna je ljubezen takih otrok do starišev, in kar je še naj huje, je to, da taki otroci ne postanejo nikdar prida ljudje.

Poglejte prezgodaj osivele lase materine in od skrbí razoran obraz očetov! Vprašajte jih po vzroku, in žalostno vam bodo odgovorili: „Naši otroci so temu krivi!“ Da, da, „kdor ne seje, tudi ne žanje“ in „kdor slabo seje, tudi slabo žanje“.

Kdo neki človeka na večer življenja bolj spoštuje, kakor dobro vzgojeni otroci! To je zanj večja vrednost, kakor knežja milost in blesk zlatá. Najbogatejši mož, tudi če ima Krezove zaklade, pa popačene, slabo vzgojene otroke, zavida revnega dninarja, kojemu pri smrtni postelji hvaležni otroci milo jočejo, akopram ne pričakujejo od njega nikakih časnih bogastev in slave, pa ga vender prosijo za blagoslov njegov.

Užé v prvi mladosti moramo otroke vaditi, da si znajo sami sebi pomagati, ne pa, da bi jim morali za vsako malenkost posli ali stariši streči. Če mu pade kaka stvar na tla, mora si jo sam pobrati; če hoče pri zaprtem oknu na cesto, dvorišče ali na vrt gledati, prinese naj si stol k oknu, k stolu podnožnico, in potem naj sam zleze na stol; če mu pade žoga pod posteljo, naj si prinese palico ter žogo izpod postelje potegne.

Kadar gre otrok spat, naj se sam sleče, kolikor mu je možno in tudi sam naj se vleže v posteljico. Strogo je treba gledati na to, da se otroci sami oblačijo in umivajo; sevéda prav lahko to ne gre, a počasi se vender vsega navadijo. Če se otrok ne umije snažno,

se mora toliko časa umivati, da je čist. Da se bode otrok lahko sam oblačil, naj bodo vsa oblačila prav priprosto narejena. Ta navada na samodelavnost otrok, napravlja materam mnogo sitnosti, ker za to več časa potrebujejo, kakor če bi jih kdo drugi opravljal; treba je torej mnogo potrpeti.

S takim ravnanjem spozná otrok prav kmalu, da je v mnogih stvaréh neodvisen ter ne potrebuje nikake pomoči; to dela otrokom mnogo veselja in prigodí se še celó, da jočejo, če jim hoče kdo drugi zvršiti delo, koje bi sami lahko storili. (Dalje prih.)

Svitoslav i Danica.

XIV. 1861. „Hvalite vse stvari Gospodove Gospoda; — Hvalite in povišujte ga na vekomaj itd.“ Tega psalma, ki ga sv. Cerkev vsak dan poje, prevod je na str. 11 in se tudi nahaja v „Stezici v nebeško domačijo.“ — V l. 11 pa je z razlago prevod binkoštnega (67) psalma, o katerem posebej pravi: To veličansko, mnogopomenljivo spevanje se imenuje flagellum interpretum, bič prestavljavcov, ker jim veljá za naj težji zmed psalmov . . . Vemo, de naslednja pesniška prestava visokosti izvirne poezije nikakor ne doseže; vender pa utegne saj nekoliko pojasniti, kako imenitno petje so psalmi . . . Pristavljene razlage so po Menochii S. J., po novi prestavi slovenskiga sv. pisma, po Wittmannu in Skariću. Na ogled bodi:

1. V spomin zmage psalmopetje Davidovo.

2. Bog se bo mogočno vzdignil,
V beg sovražniki se vlili;
S svojim perstam bođe mignil,
Vsi se bodo razkropili.	3. Kakor dim bo grešnik zginil,
Stópil se ko vosk v plemeni;
In pred Bogom bo poginil,
Kdor se zoper njega vmeni.
4. Dobri pa se veselili
V zboru bođejo pravičnim,
Pred Gospodam se gostili
V radovanji lepotičnim . . .	19. Greš z jetniki na višavo,
Za ljudi prejel darove,
Pelješ sabo v večno slavo
Tud 'z nevernikov sinove . . .
34. Na nebés nebo se vzdiga,
Proti vshodu gre v višavo;
Glej! on dal bo 'z glasa vsiga
Svoj'mu glasu moč in slavo . .	36. V svojih svetih čudoviten,
Dal Bog ljudu moč bo tečno,
De bo v dobrim rodoviten:
Njemu pojmo hvalo večno!

Verstice in reki za prodajavce in prodajavke slaščic in medenine ali letcta. „Dostikrat so se že slišale pritožbe zavolj spotikljivih in zapeljivih verstic in rekov, ki se prilepljajo na medenino in mnogotere slaščice, ki se zlasti pri cerkvah o shodih in po Božjih potih prodajajo . . . Hudimu se mora dobro, gerdimu lepo, nečednemu čedno nasproti postaviti. V ta namen naznanimo, de se nove, prav lične enake verstice za medenino in enake reči — z mnogoterimi nauki in nedolžnimi kratkočasnici čez sedemdesetero — po nizki ceni dobivajo pri Gerberji v Ljubljani, ktere vse je vredil L. Jeran“. Med temi so za mnogotere priložnosti in stanove — nektare na priliko (str. 85): Za otroke. Za mladost. Za god. Za prvo Obhajilo. Za razuzdane. Za svarjenje p.

Kar so ata obljubili,
So mi mama dans kupili;
Pridin, pridin hočem biti,
Vselej vbogat', rad moliti. | Preč so tvoje rožice,
Če serce nečisto je:
Tič'ce ti ne pojejo,
Krokarji ti krokajo! | To za birmo bo spomin,
Če boš pridin, dober sin.
—
Če ti je za dušo mar,
Duš ne zapeljuj nikar — nikar! |
|---|---|---|

Beseda zastran slovstva, zlasti cerkveniga za novo leto — je jako pomenljiv spis Jeranov, v katerem pravi na pr.: „Narodnost, narodovnost, narodovost,